עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה כב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף ג :

גירסת רש"א וכ"ג גרס והא דאמרינן

כח ב מיי' פ"ו מהל' אישות הלכה ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף יד :

כט ג מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעי' יח:

ל ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף יט :

לא ה מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף כ:

לב ו מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף כא:

לג ז מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעי' יט:

לד ח מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף כא :

גמרא

מאי בינייהו? איכא בינייהו שנתקרע הגט או שאבד: לרב הונא הוי גט לרב יהודה לא הוי גט, וצריכא: דאי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב הונא משום דלקרובה קאתי אבל גירושין דלרחקה קאתי אימא מודי ליה לרב יהודה ואי איתמר בהך בהך קאמר רב הונא משום דאיהו לא כסיף ליה למתבעה אבל הכא דאיהי *כסיפא לה למיתבעיה אימא מודי ליה לרב יהודה, צריכא, מיתיבי "הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנתקרע הגט או שאבד הרי זו מגורשת, לאחר לא תנשא עד שתתן ועוד תניא *אמר לה "הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ומת: נתנה אין זקוקה ליבם לא נתנה זקוקה ליבם, רשב"ג אומר נותנת לאחיו או לאביו או לאחד מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר "לי" ולא ליורשיי ומר סבר אפי' ליורשיי, דכולי עלמא מיהא תנאה הוי תיובתא דרב יהודה? אמר לך רב יהודה הא מני רבי היא-*דאמר רב הונא אמר רבי 'כל האומר "ע"מ" כאומר "מעכשיו" דמי' ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן. גופא אמר רב הונא אמר רבי כל האומר 'ע"מ' כאומר 'מעכשיו' דמי, אמר רבי זירא כי הוינן בבבל הוה אמרינן "הא דאמר רב הונא אמר רבי 'כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי' פליגי רבנן עליה כי סלקי להתם אשכחיה לרבי אסי דיתיב וקאמר לה משמיה דרבי יוחנן 'הכל מודים באומר על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא מהיום ולאחר מיתה' *והתניא "מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כזה גט ולרב יהודה דאמר בעל מנת נמי פליגי אדמיפלגי 'במהיום ולאחר מיתה' ניפלגי 'בעל מנת'? להודיעך כח דרבי 'דמהיום ולאחר מיתה' נמי הרי זה גט, וניפלגי 'בעל מנת' להודיעך כח דרבנן? *כח דהיתירא עדיף: על מנת שאתן לך מכאן וכו': פשיטא? מהו דתימא לאו תנאה הוא ולזרוזיה קאמר, קמ"ל: על מנת שיש לי מאתים זוז וכו': וניחוש שמא יש לו ועוד תניא "חיישינן שמא יש לו? לא קשיא הא בקידושי ודאי הא בקידושי ספק: ע"מ שאראך מאתים זוז וכו': תנא *לא נתכוונה אלא לראות משלו: ואם הראה לה על השלחן אינה מקודשת: פשיטא? לא צריכא דאע"ג דנקט דמי בעיסקא: **מתני'** "על מנת שיש לי בית כור עפר הרי זו מקודשת ויש לו "על מנת שיש לי במקום פלוני: אם יש לו באותו מקום מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת "על מנת שאראך בית כור עפר הרי זו מקודשת ויראנה, ואם הראה בבקעה אינה מקודשת: **גמ'** וניחוש שמא יש לו ועוד תניא *חיישינן שמא יש לו? ל"ק הא בקידושי ודאי הא בקידושי ספק, *למה לי למיתנא גבי ארעא ולמה לי למיתנא גבי זוזי? צריכא, דאי אשמעינן גבי זוזי משום דעבידי אינשי דמצנעי אבל ארעא אימא אי דאית ליה ארעא קלא אית ליה, קמ"ל: על מנת שיש לי במקום פלוני אם יש לו וכו': פשיטא? מהו דתימא אמר לה "מאי נפקא לך מינה אנא טרחנא ומייתינא", קמשמע לן: על מנת שאראך בית כור עפר: תאנא לא נתכוונה זו אלא לראות משלו: ואם הראה בבקעה אינה מקודשת: פשיטא? לא צריכא דנקט בדיסקורא.

רש"י

מאי בינייהו · על כרחיך לרב הונא נמי אסורה לינשא עד שתתן שמא לא יתקיים התנאי וגט בטל ובניה ממזרים: דלקרובה אתי · ומיהר לקרבה אליו וגמר קידושין בפרוטה שנתן לה: אימא מודה ליה לרב יהודה · דלא גמר למיהוי גיטא עד שתתן אולי יתפייסו בינתיים שאין אדם ממהר לרחק את אשתו: בהך קאמר רב הונא · דמגורשת מיד לא חשש הבעל לעכב גירושיה עד שיקבל המעות משום דלא כסיף למתבע לה: אימא מודה ליה לרב יהודה · שהרי לא נתלית בקידושיה עד שיתן: שנתקרע · קודם שנתנה: נתנה · קודם שמת: אבל לכ"ע תנאה הוי · ואפילו ת"ק מודה שאם פירש על מנת שתתן לי או ליורשיי שאפילו מת נותנה ליורשיו ופטורה מן החליצה דהוה ליה גט למפרע משקבלתו : כאומר מעכשיו · ע"מ כך וכך דמי : כי סלקי להתם · כשעליתי לארץ ישראל : לא נחלקו · כלומר לא מספקא להו לרבנן אי תנאה אי חזרה אלא במהיום ולאחר מיתה : והתניא · בניחותא : פשיטא · דאם לא נתן לה בתוך ל' אינה מקודשת : לאו תנאה הוא · ולא קפדה השלשים יום אלא לזרוזיה בעלמא קאמרה : ויש לו · משמע שיש לו עדים שיש לו הא לאו הכי אינה מקודשת ומותרת לאחר ואמאי ניחוש שמא יש לו : קידושי ודאי הוו · אם אנו יודעים שיש לו ונפקא מינה שאם בא אחר וקידשה אינה מקודשת וכי לא ידעינן חיישינן שמא יש לו ואינה מותרת לאחר ומיהו צריכה גט מן השני דשמא לא היו הראשונים קידושין : לא נתכוונה זו אלא לראות משלו · לפיכך אם הראה על השלחן שלפניו והוא שולחני והמעות אינם שלו אינה מקודשת : בעיסקא · למחצית שכר היו לפניו על שולחנו להחליף ולהשתכר : **מתני'** בית כור · מקום הראוי לזרוע ל' סאין וחשבינן לכל סאתים מאה על חמשים כחצר המשכן חמשים על חמשים לבית סאה ובית כור אלף ות"ק אורך על כ' רוחב ואם אתה מרבעו *תמלאנו מאתים ושבעים (א) ושלשה וה' טפחים על מאתים ושבעים ושלשה וה' טפחים ועוד דבר מועט : ואם הראה בבקעה · הרי ליך בקעה גדולה ובה כמה בתי כורין ואין אחד מהן שלו : **גמ'** זוזי הוא דעבידי אינשי דמצנעי · והתם הוא דחיישא אי יש לו הוו קידושי ודאי, לא חזינא=הוו קידושי ספק : אבל ארעא · אי לא ידעינן דיש לו אפילו קידושי ספק ליכא דמאן דאית ליה ארעא קלא אית ליה קמ"ל מדתנינהו גבי הדדי למימרא דארעא כי זוזי מה התם יש לו=ודאי אין לו=ספק, אף קרקע יש לו=ודאי, אין לו=ספק: מאי נפקא ליך מינה · אם רחוק הוא אנא טרחנא ומייתינא התבואה לביתי: בדיסקורא · אריסות :

תוספות

איכא בינייהו שנתקרע הגט או שנאבד · ולא רצה לשנויי איכא בינייהו דפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר כדלעיל דא"כ היה צריך לומר דלרב הונא צריכה גט משני ולרב יהודה אינה צריכה גט משני והא ליתא דהא אפילו לרב יהודה נמי צריכה גט מספק [כדפרי"] פרק מי שאחזו (גיטין עד·) לכשתתן דמגורשת ואינה מגורשת עד שתתן ולעיל נמי גבי קידושין לא מצי לשנויי איכא בינייהו שנאבדו הקידושין שנתן לה בשעת קידושין כדמשני הכא גבי גיטין שנאבד הגט והכי נפרש לעיל לרב הונא הוו קידושין ולרב יהודה לא הוו קידושין דהא לכ"ע אפילו נתאכלו המעות הוו קידושין כיון דבתורת קידושין יהבינהו כדאמרינן בפרקין (לעיל דף נט·) האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר ל' יום מקודשת אפילו נתאכלו המעות : **אבל** דכ"ע תנאה הוי · פירוש ואפילו ת"ק מודה שאם פירש ע"מ שתתני לי או ליורשיי שאפי' מת נותנת ליורשים ופטורה מן החליצה דהוה ליה גיטא למפרע משקבלתו ותיובתא דרב יהודה דאמר לעיל לכשתתן דלדידיה לא הוי גט דהא לכי יהבה ליה הוי גיטא והשתא מיהא לא הוי גיטא דאין גט לאחר מיתה ואם תאמר מאי מקשה לרב יהודה דלמא דכ"ע סברי לי ואפילו ליורשיי ובהא פליגי בין ת"ק לרשב"ג דת"ק סבר כרב יהודה דאמר לכשתתן ולא הוי גט ורשב"ג סבר כרב הונא ומש"ה קאמר דנותנת ליורשים שהגט חל עליה למפרע וי"ל דמשמע ליה לגמרא דהלשון דקאמר לא נתנה זקוקה ליבם ר"ל דמתייבמת אם תרצה ולרב יהודה מגורשת מיהא מספק למפרע כדפירשתי לעיל לכשתתן מגורשת ואינה מגורשת עד שתתן וא"כ הוי ספיקא של אשת אחיו שלא במקום מצוה שהרי אם תתנה לאחד מן הקרובים מגורשת מספק למפרע ואם כן כיון דספיקא הוא חולצת ולא מתייבמת ומהכא הוי ראיה למאי דפירשית לעיל דלרב יהודה דאמר לכשתתן הוי גט ואינו גט עד שתתן דאם לא כן לישני הכא כמי דקאי כת"ק :

ה"ג

תוס' ר"י הזקן

קדושי ודאי לא הוו ואינה צריכה חליצה שהרי לא קיים תנאו: לכשיתן הוו קדושי מקמי הכי לא הוו קדושי ואם קבלה קדושין מאחר בינתים מקודשת לשני: נתקרע הגט כשנתנה המאתים לרב הונא הוי גט משעה ראשונה ומגורשת לרב יהודה לא הוי גט עד השתא ואינה מגורשת דליכא גט: לא תנשא עד שתתן דדלמא לא תקיים תנאה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין: תנאה הוי ודאי אמר לה על מנת שתתנם לי וליורשי אפי' רבנן מודו דנותנת לאחר מיתה דמגורשת היא משעה ראשונה וכאומר מעכשיו ומשעת נתינה חלו הקדושין או הגרושין: הכל מודים · כלומר אפי' רבנן פשיטא להו דכמעכשיו דמי · לא נחלקו עליה דרבי דליהוי ספקא אלא אפי' רבנן מספקא להו אי תנאה או חזרה הוי וכמעכשיו: והא תנינא בניחותא כרו דר' דקאמר אף מהיום ולאחר מיתה הוי גט · אינה מקודשת · דעל מנת תנאה הוי וכמעכשיו הוא שא"צ לפרש תנאו · ויש לו משמע שיש לו הויא מקודשת ודאי · ואם בא אחר וקדשה אינה מקודשת לשני · אבל כי ליכא עדים שיש לו הויא מקודשת ספק שמא יש לו ואע"ג דאידי ואידי [illegible] תצא מזה ומזה: על השלחן שהיה שולחני והראה לה מעות שלו שלא נתכוונה אלא [illegible]

מסורת הש"ס

[לעיל מו:]

גיטין עד·תוספתא דגיטין פ"ה

ג"ז שם

לעיל ח. [ע"ש] ע"ז לג

[ע"ש] גיטין עד: עה:

עי' בסוף הספר

[ברכות ס· וש"נ]

תוספתא דקדושין פ"ג

גם זה שם

ג"ז שם

גם זה שם

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בית כור וכו' תמלאנו מאתים ושבעים ושלשה ואמה ושני טפחים על מאתים ושבעים ושלשה ואמה ושני טפחים ועוד דבר מועט [illegible]

גליון הש"ס

מתני' ע"מ שיש לו בית כור עפר· עיין ב"ב דף מד ע"ב תוד"ה דלא ולע"ג

(א) אולי צ"ל דלאו ספק כי אם במהיום ולאחר מיתה דלרבנן מספקא להו אי חזרה הוי אבל בע"מ הוי כמעכשיו · ב) אינו מובן ואולי צ"ל ואפשר דהתוספתא ר"ל דאינה מקודשת ודאי אבל מקודשת מספק ·